

ΑΛΕΞΣΑΝΤΡΟ
ΜΠΑΡΙΚΚΟ

*κάστρα
της οργής*

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

ΑΛΕΞΣΑΝΤΡΟ ΜΠΑΡΙΚΚΟ

κάστρα της οργής

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΛΕΝΑ ΤΑΧΜΑΖΙΔΟΥ

Η μετάφραση του έργου από την ιταλική γλώσσα επιδοτήθηκε με ειδικό κονδύλι από την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδείας του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Ξένη λογοτεχνία

Σύγχρονη ξένη λογοτεχνία – 511

Αλεσσάντρο Μπαρίκκο, *Κάστρα της οργής*

Τίτλος πρωτοτύπου: *Castelli di rabbia*

Μετάφραση: Λένα Ταχμαζίδου

Υπεύθυνος έκδοσης: Κώστας Γιαννόπουλος

Επιμέλεια-διορθώσεις: Γιώργος Κασαπίδης

Στοιχειοθεσία: Παναγιώτης Βογιατζάκης

Copyright© Alessandro Baricco, 1991, 2002

Copyright© για την ελληνική γλώσσα, Σ. Πατάκης Α.Ε.Ε.Δ.Ε.

(Εκδόσεις Πατάκη), 1998, 2020

Πρώτη έκδοση στην ιταλική γλώσσα από τις εκδόσεις Rizzoli, Μιλάνο, 1994

Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα από τις Εκδόσεις Πατάκη, με τίτλο *Όνειρα από γυαλί* Αθήνα, Φεβρουάριος 2001

Νέα έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Φεβρουάριος 2021

ΚΕΤ Δ358 ΚΕΠ 106/21

ISBN 978-960-16-9149-7

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ.

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 801.400.2665, 210.52.05.600, ΦΑΞ: 210.36.50.069

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚ/ΜΑ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ – ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ), 57009 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ,

ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, 2310.75.51.75, ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Στην Καρίν, από μακριά

Und wir, die an steigendes Glück...

ENA

— Επιτέλους, δεν είναι κανείς εδώ;... ΜΠΡΑΘ!... Μα τι στο καλό, κουφάθηκαν όλοι εδώ κάτω... ΜΠΡΑΘ!

— Μη στριγγλίζεις, σου κάνει κακό να στριγγλίζεις, Άρολντ.

— Πού διάολο είχες εξαφανιστεί... είναι μια ώρα που στέκομαι εδώ και φωνά...

— Η άμαξά σου έχει τα χάλια της, Άρολντ, δε θα έπρεπε να κυκλοφορείς έτσι...

— Παράτα την άμαξα και πάρε καλύτερα αυτό εδώ...

— Τι είναι;

— Δεν ξέρω τι είναι, Μπραθ... πού να ξέρω εγώ... ένα δέμα είναι, ένα δέμα για την κυρία Ράιλ...

— Για την κυρία Ράιλ;

— Ήρθε χτες βράδυ... Μοιάζει να 'ρχεται από μακριά...

— Ένα δέμα για την κυρία Ράιλ...

— Κοίτα, θα το πάρεις καμιά φορά, Μπραθ; Στις δώδεκα πρέπει να 'μαι πίσω στο Κουίννιπακ...

— Εντάξει, Άρολντ.

— Για την κυρία Ράιλ, πρόσεξε...

— Για την κυρία Ράιλ.

— Καλά... μην κάνεις βλακείες, Μπραθ... Και να εμφανίζεσαι καμιά φορά στην πόλη, θα καταλήξεις να σαπίσεις, μένοντας διαρκώς εδώ κάτω...

— Η άμαξά σου έχει τα χάλια της, Άρολντ...

— Τα λέμε, οκεί;... Άντε, κούκλε, φύγαμε... Τα λέμε, Μπραθ!

— Δε θα πήγαινα τόσο γρήγορα με τέτοια άμαξα. ΕΪ, ΑΡΟΑΝΤ, ΔΕ ΘΑ ΠΗΓΑΙΝΑ... Δε θα 'πρεπε να πηγαίνει τόσο γρήγορα μ' αυτή την άμαξα. Έχει τα χάλια της. Μια άμαξα που έχει τα χάλια της...

— Κύριε Μπραθ...

— ...κι ένα βλέμμα να ρίξεις πάνω της, μπορεί να τη διαλύσεις...

— Κύριε Μπραθ, το βρήκα... βρήκα το σκοινί...

— Μπράβο, Πιτ... βάλ' το εκεί, βάλ' το στο κάρο...

— ...ήταν μέσα στο στάρι, δε φαινόταν...

— Εντάξει, Πιτ, μα τώρα έλα εδώ... άφησε το σκοινί κι έλα εδώ, αγόρι μου... Πρέπει να γυρίσεις επάνω, στο σπίτι, κατάλαβες; Κράτα, πάρε αυτό το δέμα. Τρέξε να βρεις τη Μαγκ και να της το δώσεις. Άκου... Πες της πως είναι ένα δέμα για την κυρία Ράιλ, οκεί; Θα της πεις; «Είναι ένα δέμα για την κυρία Ράιλ, ήρθε χτες βράδυ και μοιάζει να 'ρχεται από μακριά». Κατάλαβες καλά;

— Ναι.

— Είναι ένα δέμα για την κυρία Ράιλ...

— ...ήρθε χτες βράδυ και... και έρχεται από...

— ...και μοιάζει να έρχεται από μακριά, έτσι πρέπει να πεις...

— ...από μακριά, εντάξει.

— Ωραία, τρέξε... και να το επαναλαμβάνεις όσο τρέχεις, έτσι δε θα το ξεχάσεις... άντε, αγόρι μου, τράβα...

— Μάλιστα, κύριε...

— Να το επαναλαμβάνεις με δυνατή φωνή, είναι μια μέθοδος που πετυχαίνει.

— Μάλιστα, κύριε... Είναι ένα δέμα για την κυρία Ράιλ, ήρθε χτες βράδυ και... ήρθε χτες βράδυ και μοιάζει...

— ΤΡΟΧΑΔΗΝ, ΠΙΤ, ΕΙΠΑ ΤΡΟΧΑΔΗΝ!

— ...να έρχεται από μακριά... είναι ένα δέμα για... την κυρία Ράιλ... για την κυρία Ράιλ, ήρθε χτες βράδυ... και μοιάζει να... μοιάζει να έρχεται από μα... μακριά... είναι ένα δέμα... είναι ένα δέμα για την κυρία... ήρθε από μακριά, όχι, χτες ήρθε... Ήρθε... χτες...

— Έι, Πιτ, μήπως σε κυνηγάει ο σατανάς; Για πού το 'βαλες;

— Γεια σου, Άντζυ... ήρθε χτες... φάχνω τη Μαγκ, την είδες;

— Είναι κάτω, στις κουζίνες.

— Ευχαριστώ, Άντζυ... είναι ένα δέμα για την κυρία Ράιλ... ήρθε χτες... και μοιάζει... μοιάζει να 'ρχεται από μακριά... από μακριά... μακριά... είναι ένα δέμα... Καλημέρα, κύριε Χαρπ!... για την κυρία Ράιλ... ήρθε χτες... και μοιά... ήρθε χτες και μοιά... είναι ένα δέμα, είναι ένα δέμα για την κυρία... κυρία Ράιλ... και μοιάζει να έρχεται... Μαγκ!

— Τι συμβαίνει, μικρέ;

— Μαγκ, Μαγκ, Μαγκ...

— Τι κρατάς στο χέρι, Πιτ;

— Είναι ένα δέμα... είναι ένα δέμα για την κυρία Ράιλ...

— Για να δω...

— Περίμενε, είναι ένα δέμα για την κυρία Ράιλ, ήρθε χτες και...

— Λοιπόν, Πιτ...

— ...ήρθε χτες και...

— ήρθε χτες...

— ...ήρθε χτες και έχει μακρινή όψη, ορίστε.

— Μακρινή όψη;

— Ναι.

— Για να δω, Πιτ... μακρινή όψη... απλώς είναι γεμά-

το γράμματα, βλέπεις... Και νομίζω πως ξέρω από πού έρχεται... Κοίτα, Στιτ, ήρθε ένα δέμα για την κυρία Ράιλ...

— Ένα δέμα; Για να το πιάσω, είναι βαρύ;

— Έχει μακρινή όψη.

— Κάτσε φρόνιμος, Πιτ... Είναι ελαφρύ... ελαφρύ...

Τι λες, Στιτ, δεν κάνει μπαμ πως είναι δώρο;...

— Ποιος ξέρει, μπορεί να είναι χρήματα... ή μπορεί να είναι καμιά φάρσα...

— Ξέρεις πού είναι η κυρά;

— Την είδα να πηγαίνει προς το δωμάτιό της...

— Άκου, εσύ μείνε εδώ, εγώ θ' ανέβω μια στιγμή...

— Μπορώ να έρθω κι εγώ, Μαγκ;

— Άντε, Πιτ, μα κάνε γρήγορα... Γυρίζω αμέσως, Στιτ...

— Φάρσα είναι, κατά τη γνώμη μου είναι φάρσα...

— Δεν είναι φάρσα, έτσι δεν είναι, Μαγκ;

— Ποιος ξέρει, Πιτ.

— Εσύ το ξέρεις, αλλά δε θέλεις να το πεις, ε;

— Ίσως να το ξέρω, αλλά δε θα σου το πω, όχι...

Κλείσε την πόρτα, άντε...

— Δε θα το πω σε κανέναν, ορκίζομαι πως δε θα το πω...

— Πιτ, κάτσε φρόνιμα... θα το μάθεις κι εσύ, θα δεις... και ίσως γίνει και μια γιορτή...

— Γιορτή;

— Κάτι τέτοιο... αν εδώ μέσα υπάρχει αυτό που νομίζω, αύριο θα είναι μια ξεχωριστή μέρα... ή ίσως μεθαύριο ή σε λίγες μέρες... μα θα έρθει μια ξεχωριστή μέρα...

— Μια ξεχωριστή μέρα; Γιατί μια ξεχωριστή μέ...

— Σσος! Σταμάτα εδώ, Πιτ. Μην το κουνήσεις από δω, εντάξει;

— Εντάξει.

— Μην το κουνήσεις... Κυρία Ράιλ... με συγχωρείτε, κυρία Ράιλ...

Τότε, και μόνο τότε, η Τζουν Ράιλ σήκωσε το κεφάλι απ' το γραφείο και έστρεψε το βλέμμα προς την κλειστή πόρτα. Η Τζουν Ράιλ. Το πρόσωπο της Τζουν Ράιλ. Όταν οι γυναίκες του Κουίννιπακ κοιτάζονταν στον καθρέφτη, σκέφτονταν το πρόσωπο της Τζουν Ράιλ. Όταν οι άντρες του Κουίννιπακ κοίταζαν τις γυναίκες τους, σκέφτονταν το πρόσωπο της Τζουν Ράιλ. Τα μαλλιά, τα ζυγωματικά, το κατάλευκο δέρμα, την πτυχή των ματιών της Τζουν Ράιλ. Μα περισσότερο από καθετί —είτε γελούσε, είτε ούρλιαζε, είτε σιωπούσε, είτε απλώς στεκόταν εκεί σαν να περίμενε— το στόμα της Τζουν Ράιλ. Το στόμα της Τζουν Ράιλ δε σε άφηγε σε ησυχία. Σου τρυπούσε τη φαντασία, απλώς. Σου μπέρδευε τις σκέψεις. «Μια μέρα ο Θεός σχεδίασε το στόμα της Τζουν Ράιλ. Κι εκεί ήταν που του ήρθε κι αυτή η αλλόκοτη ιδέα της αμαρτίας». Έτσι τα 'λεγε ο Τίχτελ, που γνώριζε από θεολογία, επειδή ήταν μάγειρας σε μια θεολογική σχολή, έτσι έλεγε ο ίδιος τουλάχιστον· φυλακή ήταν, έλεγαν οι άλλοι· ανόητοι, είναι το ίδιο πράγμα, έλεγε εκείνος. Κανείς δε θα μπορούσε ποτέ να το σχεδιάσει, έλεγαν όλοι. Το πρόσωπο της Τζουν Ράιλ, εννοείται. Βρισκόταν στη φαντασία όλων. Και τώρα στεκόταν και εκεί —ιδίως εκεί—, στραμμένο προς την κλειστή πόρτα, επειδή μια στιγμή πριν είχε ανασηκωθεί από το γραφείο για να κοιτάξει την κλειστή πόρτα και να πει:

— Εδώ είμαι.

— Ένα δέμα για σας, κυρία.

— Πέρασε, Μαγκ.

— Ένα δέμα... είναι για σας.

— Για να δω.

Η Τζουν Ράιλ σηκώθηκε, πήρε το δέμα, διάβασε το

όνομά της που ήταν γραμμένο με μαύρο μελάνι πάνω στο καφετί χαρτί, γύρισε το δέμα, σήκωσε το βλέμμα, έκλεισε για μια στιγμή τα μάτια, τα άνοιξε ξανά, κοίταξε και πάλι το δέμα, πήρε το χαρτοκόπτη απ' το γραφείο, έκοψε το σπάγκο που το έδενε, άνοιξε το καφετί χαρτί, που από κάτω είχε ένα λευκό χαρτί.

Η Μαγκ οπισθοχώρησε ένα βήμα προς την πόρτα.

— Μείνε, Μαγκ.

Άνοιξε το λευκό χαρτί που τύλιγε ένα ροζ χαρτί που τύλιγε ένα μοβ κουτί όπου η Τζουν Ράιλ βρήκε ένα μικρό κουτί από πράσινο ύφασμα. Το άνοιξε. Κοίταξε. Τίποτα στο πρόσωπό της δεν κουνήθηκε. Το ξανάκλεισε. Τότε στράφηκε προς τη Μαγκ, της χαμογέλασε και της είπε:

— Όπου να 'ναι γυρίζει ο κύριος Ράιλ.

Έτσι.

Και η Μαγκ έτρεξε κάτω με τον Πιτ για να πει Όπου να 'ναι γυρίζει ο κύριος Ράιλ· και ο Στιτ είπε: Όπου να 'ναι γυρίζει ο κύριος Ράιλ· και σε όλα τα δωμάτια άκουγες να μουρμουρίζουν: Όπου να 'ναι γυρίζει ο κύριος Ράιλ· μέχρι που κάποιος φώναξε από ένα παράθυρο: Όπου να 'ναι γυρίζει ο κύριος Ράιλ, κι έτσι σ' όλα τα χωράφια άρχισε να διαδίδεται το νέο: Όπου να 'ναι γυρίζει ο κύριος Ράιλ, από το ένα χωράφι στο άλλο, κάτω, μέχρι το ποτάμι, όπου ακούστηκε μια φωνή να ουρλιάζει: Όπου να 'ναι γυρίζει ο κύριος Ράιλ τόσο δυνατά, που στο εργοστάσιο γυαλιού κάποιοι το άκουσαν και στράφηκαν στο διπλανό τους να μουρμουρίσουν: Όπου να 'ναι γυρίζει ο κύριος Ράιλ. Πράγμα που σύντομα κατέληξε στο στόμα όλων, παρά το θόρυβο των καμινιών που σε ανάγκαζε, εννοείται, να υψώσεις τη φωνή προκειμένου να ακουστείς: Τι είπες; Όπου να 'ναι γυρίζει ο κύριος Ράιλ· σ' ένα

γενικό κρεσέντο, το οποίο κορυφώθηκε στη φωνή που επιτέλους κατάφερε να δώσει και στον τελευταίο εργάτη, βαρήκοο εκτός των άλλων, να καταλάβει αυτό που συνέβαινε, ρίχνοντάς του στ' αυτιά κάτι σαν ντουφεκιά που έλεγε: Όπου να 'ναι γυρίζει ο κύριος Ράιλ. Α, όπου να 'ναι γυρίζει ο κύριος Ράιλ, κάτι σαν έκρηξη με λίγα λόγια, που πρέπει να αντήχησε δυνατά στον ουρανό και στα μάτια και στις σκέψεις, αφού ακόμα και στο Κουίννιπακ, που βρισκόταν μια ώρα απόσταση από κει, ακόμα και στο Κουίννιπακ, και μάλιστα όχι πολλή ώρα αργότερα, ο κόσμος είδε να καταφθάνει τρέχοντας ο Ολλιβύ, να κατεβαίνει από το άλογο, να κάνει λάθος στην προσγείωση, να κατρακυλιέται καταγής, να βλαστημά το Θεό και την Παναγία, να ξαναπαίρνει στο χέρι το καπέλο του, και με τον κώλο στη λάσπη να μουρμουρίζει —χαμηλόφωνα, λες και η είδηση είχε σπάσει με την πτώση του, είχε ξεφουσκώσει, είχε κονιορτοποιηθεί—, να μουρμουρίζει μονολογώντας σχεδόν:

— Όπου να 'ναι γυρίζει ο κύριος Ράιλ.

Από καιρού εις καιρόν, ο κύριος Ράιλ γύριζε. Συνήθως, αυτό συνέβαινε κάποιον καιρό αφού είχε φύγει. Πράγμα που μαρτυρά την εσωτερική τάξη, την ψυχολογική και την ηθική, θα μπορούσε να πει κανείς, του ατόμου. Με το δικό του τρόπο, ο κύριος Ράιλ αγαπούσε την ακρίβεια.

Αυτό που ήταν λιγότερο εύκολο να καταλάβεις ήταν γιατί, από καιρού εις καιρόν, έφευγε. Δεν υπήρχε ποτέ μια πραγματική, εύλογη αιτία γιατί το έκανε, ούτε κάποια συγκεκριμένη εποχή ή μέρα ή συνθήκες. Απλώς έφευγε. Περνούσε μέρες κάνοντας προετοιμασίες, από τις μεγαλύτερες μέχρι τις πιο ασήμαντες: άμαξες, επι-

στολές, αποσκευές, καπέλα, το γραφείο ταξιδιού, χρήματα, διαθήκες, τέτοια πράγματα, έφτιαχνε και χάλαγε, χαμογελώντας ως επί το πλείστον, όπως πάντα, αλλά με την υπομονετική και άτακτη ζωηράδα ενός μπερδεμένου εντόμου, που έχει επιδοθεί σ' ένα είδος οικείου τελετουργικού που θα μπορούσε να διαρκέσει αιωνίως, αν στο τέλος, επιτέλους, δεν τέλειωνε με μια προβλεπτή και αναγκαία τελετή, μια σχολαστική τελετή, σχεδόν ανεπαίσθητη και απολύτως προσωπική: εκείνος έσβηνε το φως, εκείνος και η Τζουν έμεναν στο σκοτάδι, σιωπηλοί, ο ένας δίπλα στον άλλον στο κρεβάτι, ισορροπώντας μέσα στη νύχτα, εκείνη άφηνε να γλιστρήσουν μερικές στιγμές κενού, έπειτα έκλεινε τα μάτια και αντί να πει

— Καληνύχτα,

έλεγε

— Πότε φεύγεις;

— Αύριο, Τζουν.

Την επαύριο έφευγε.

Πού πήγαινε, κανείς δεν ήξερε. Ούτε η Τζουν. Μερικοί υποστηρίζουν πως ούτε κι ο ίδιος δεν το 'ξερε καλά καλά και αναφέρουν ως απόδειξη το πασίγνωστο καλοκαίρι όπου αναχώρησε το πρωί της εβδόμης Αυγούστου και γύρισε το βράδυ της επομένης, με τις επτά βαλίτσες απείραχτες και το πρόσωπο ανθρώπου που έκανε το πιο φυσιολογικό πράγμα του κόσμου. Η Τζουν δεν τον ρώτησε τίποτα. Εκείνος δεν είπε τίποτα. Οι υπηρέτες άδειασαν τις βαλίτσες. Η ζωή, ύστερα από μια στιγμή κλυδωνισμού, ξαναπήρε το δρόμο της.

Άλλες φορές, να το πούμε κι αυτό, ήταν ικανός να λείπει επί μήνες. Το γεγονός δε μετακινούσε ούτε χιλιοστό μια από τις πιο ριζωμένες του συνήθειες: να μη στέλνει την παραμικρή είδηση. Κυριολεκτικά εξαφανι-

ζόταν. Ούτε ένα γράμμα, τίποτα. Η Τζουν ήξερε και δεν έχανε το χρόνο της περιμένοντας.

Ο κόσμος, που γενικώς αγαπούσε τον κύριο Ράιλ, πίστευε πως έφευγε για δουλειές.

— Είναι εξαιτίας του εργοστασίου γυαλιού που αναγκάζεται να πάει μέχρι εκεί.

Έτσι έλεγαν. Πού ήταν το εκεί παρέμενε κάτι το άοριστο, αλλά τουλάχιστον ήταν ένα «κουρέλι» εξήγησης. Και κάτι το αληθινό το είχε.

Πράγματι, από καιρού εις καιρόν, ο κύριος Ράιλ επέστρεφε έχοντας στη βαλίτσα περιέργα και πλουσιοπάροχα συμβόλαια: 1.500 ποτήρια σε σχήμα παπουτσιού (που έπειτα έμεναν απούλητα στις βιτρίνες της μισής Ευρώπης), 820 τετραγωνικά μέτρα χρωματιστού γυαλιού (εφτά χρώματα) για τις καινούριες τζαμαρίες του Αγίου Ζυστ, μια καράφα διαμέτρου 80 εκατοστών για τους κήπους του Βασιλικού Οίκου και πάει λέγοντας. Ούτε μπορείς να ξεχάσεις ότι ακριβώς στην επιστροφή του από ένα απ' αυτά τα ταξίδια, ο κύριος Ράιλ, χωρίς καν να τινάξει από πάνω του τη σκόνη του δρόμου και χωρίς στην ουσία να χαιρετήσει κανέναν, έτρεξε διασχίζοντας το λιβάδι μέχρι το εργοστάσιο, και μέσα στο εργοστάσιο μέχρι το δωματιάκι του Άντερσον και, κοιτάζοντάς τον κατάματα, του είπε:

— Άκουσέ με, Άντερσον... αν έπρεπε να κάνουμε μια πλάκα από γυαλί, αλλά αν έπρεπε να την κάνουμε μεγάλη —καταλαβαίνεις;—, πολύ μεγάλη... όσο το δυνατόν μεγαλύτερη... και κυρίως... λεπτή... τεράστια και λεπτή... πόσο μεγάλη πιστεύεις ότι θα καταφέραμε να την κάνουμε;

Ο γερο-Άντερσον στεκόταν εκεί με τους λογαριασμούς των μισθών μπροστά στα μάτια του. Δεν καταλάβαινε τίποτα απ' αυτά. Αυτός που ήταν ιδιοφυΐα σ'

ό,τι είχε να κάνει με το γυαλί δεν καταλάβαινε τίποτα από μισθούς. Περιπλανιόταν στους αριθμούς με σασι-σμένη έκπληξη. Γι' αυτό, όταν άκουσε να μιλάνε για γυαλί, άφησε το αγκίστρι να τον τραβήξει μακριά, σαν ξεθεωμένο από τη θάλασσά του ψάρι, θάλασσα από αριθμούς, θάλασσα από μισθούς.

— Μα, ένα μέτρο ίσως, μια πλάκα ενός μέτρου επί τριάντα, σαν κι αυτές που κάναμε για το Ντένμπιουρου...

— Όχι, Άντερσον, πιο μεγάλη... τη μεγαλύτερη που μπορείς να φανταστείς...

— Μεγαλύτερη;... Μα, θα μπορούσαμε να προσπαθήσουμε ξανά και ξανά, κι αν έχουμε την πολυτέλεια να σπάσουμε δεκάδες, ίσως στο τέλος καταφέρουμε να κάνουμε μια πραγματικά μεγάλη, δυο μέτρα ίσως... ίσως ακόμα μεγαλύτερη, ας πούμε, δύο μέτρα επί ένα, ένα ορθογώνιο από γυαλί μήκους δύο μέτρων...

Ο κύριος Ράιλ αφέθηκε να πέσει στην πλάτη της καρέκλας.

— Ξέρεις κάτι, Άντερσον; Βρήκα μια μέθοδο να την κάνουμε τρεις φορές μεγαλύτερη.

— Τρεις φορές μεγαλύτερη;

— Τρεις φορές.

— Και τι να την κάνουμε μια πλάκα γυαλιού τρεις φορές μεγαλύτερη;

Και ο κύριος Ράιλ απάντησε:

— Χρήματα, Άντερσον. Χρήματα με το τσουβάλι.

Πράγματι, και για να τα λέμε όλα, η μέθοδος που ο κύριος Ράιλ είχε κουβαλήσει μαζί του ποιος ξέρει από ποιο μέρος του κόσμου, κλεισμένη στο μυαλό του, σφραγισμένη στη φαντασία, για να τη σερβίρει μπροστά στα διάφανα μάτια του Άντερσον, ήταν μια μέθοδος εντελώς και απολύτως ιδιοφυής, αλλά, επίσης, εντελώς και απολύτως αποτυχημένη. Ο Άντερσον όμως ήταν ιδιοφυΐα

στο γυαλί, ήταν ιδιοφυΐα εδώ και άπειρα χρόνια, δεδομένου ότι πρώτα ήταν ο πατέρας του και πριν απ' τον πατέρα του ο πατέρας του πατέρα του, δηλαδή ο πρώτος στην οικογένεια που είχε στείλει στο διάολο τον πατέρα του και το επάγγελμα του γεωργού για να πάει να καταλάβει πώς στο διάβολο δουλευόταν αυτή η μαγική, δίχως ψυχή πέτρα, η δίχως παρελθόν, δίχως χρώμα και δίχως όνομα που αποκαλούσαν γυαλί. Ήταν ιδιοφυΐα με λίγα λόγια, ανέκαθεν ήταν. Και άρχισε να το σκέφτεται, καθώς, προφανώς, μια μέθοδος θα έπρεπε τελικά να υπάρχει για να γίνει μια πλάκα γυαλιού τρεις φορές μεγαλύτερη, κι εδώ ακριβώς βρισκόταν το ιδιοφυές σημείο της μεθόδου του κυρίου Ράιλ: να διαισθανθεί ότι ήταν δυνατόν να γίνει, πριν ακόμα περάσει απ' το μυαλό κάποιου ότι τη χρειαζόταν. Έτσι, το δούλεψε ο Άντερσον επί μέρες, βδομάδες, μήνες. Στο τέλος, έβαλε σε εφαρμογή μια μέθοδο που απέκτησε αργότερα μια κάποια φήμη με το όνομα «*Ευρεσιτεχνία Άντερσον του υαλουργείου Ράιλ*», προξενώντας αντανακλάσεις ευχαρίστησης στον τοπικό τύπο και αόριστο ενδιαφέρον σε κάποια πνευματώδη μυαλά εδώ κι εκεί ανά τον κόσμο. Αυτό που έχει μεγαλύτερη σημασία είναι πως η «*Ευρεσιτεχνία Άντερσον του υαλουργείου Ράιλ*» θα άλλαζε κάνα δυο χρόνια αργότερα τη ζωή του κυρίου Ράιλ, αφήνοντας όπως θα δούμε ένα σημάδι στην ιστορία του. Ιστορία μοναδική, που θα έβρισκε τελικά τις διεξόδους για να γλιστρήσει εκεί όπου έπρεπε, ήθελε να φτάσει όπου ήταν γραμμένο να φτάσει, και που, πάντως, στηρίχτηκε ακριβώς στην «*Ευρεσιτεχνία Άντερσον του υαλουργείου Ράιλ*» για να επιδοθεί σε μια απ' τις πιο σημαντικές στροφές της. Έτσι κάνει το πεπρωμένο: θα μπορούσε να κυλήσει αόρατο, αλλά αυτό πυρπολεί πίσω του, εδώ κι εκεί, μερικές από τις χιλιάδες στιγμές μιας ζωής.

Τη νύχτα της θύμησης καίγονται, σχεδιάζοντας το δρόμο διαφυγής της μοίρας. Μοναχικές φωτιές, καλές για να βρίσκεις μια δικαιολογία, οποιαδήποτε.

Γι' αυτό, ακόμα και στο φως της «Ευρεσιτεχνίας Άντερσον του υαλουργείου Ράιλ» και των αποφασιστικών εξελίξεών της, φαίνεται καθαρά ότι θα μπορούσε να ηχήσει εύλογη η αρκετά διαδεδομένη ιδέα ότι τα ταξίδια του κυρίου Ράιλ θα ἔπρεπε να θεωρούνται επαγγελματικά. Και όμως...

Και όμως κανείς δεν μπορούσε πραγματικά να ξεχάσει αυτό που όλοι γνώριζαν: δηλαδή, μια μυριάδα μικρών γεγονότων, αποχρώσεων, ορατών συγκυριών που έριχναν ένα αναμφίβολα διαφορετικό φως πάνω σ' εκείνο το βέβαιο και ανεξιχνίαστο φαινόμενο που ήταν τα ταξίδια του κυρίου Ράιλ. Μια μυριάδα μικρών γεγονότων, αποχρώσεων και ορατών συμπτώσεων που κανείς δε βαριόταν πια να αναφέρει από τότε που, σαν χίλια ρυάκια που εκβάλλουν σε μια και μοναδική λίμνη, είχαν διασκορπιστεί μέσα στην κρυστάλλινη αλήθεια ενός γενναριάτικου απογεύματος: τότε που ο κύριος Ράιλ, επιστρέφοντας από ένα ταξίδι του, δε γύρισε μόνος του, μα κατέφθασε με τον Μόρμυ, και κοιτάζοντας κατάματα την Τζουν τής είπε απλώς —ακουμπώντας ένα χέρι στον ώμο του αγοριού—, της είπε —ακριβώς τη στιγμή που το αγοράκι κοίταζε το πρόσωπο της Τζουν και την ομορφιά της—, είπε:

— Τον λένε Μόρμυ και είναι γιος μου.

Ψηλά, ο κουρασμένος ουρανός του Γενάρη. Και τριγύρω, μια χούφτα υπηρέτες. Όλοι χαμήλωσαν ενστικτωδώς το βλέμμα στη γη. Μόνο η Τζουν δεν το έκανε. Κοίταζε το γυαλιστερό δέρμα του μικρού αγοριού, δέρμα στο χρώμα της άμμου, δέρμα καμένο απ' τον ήλιο, αλλά μια φορά μόνο και από έναν ήλιο χίλια χρόνια πριν. Και η πρώτη της σκέψη ήταν:

«Αυτή η πουτάνα ήταν νέγρα».

Την έβλεπε εκείνη τη γυναίκα που σε κάποιον σημείο του κόσμου είχε σφίξει ανάμεσα στα πόδια της τον κύριο Ράιλ, ποιος ξέρει αν από επάγγελμα ή από ευχαρίστηση, το πιθανότερο όμως από επάγγελμα. Κοίταζε το αγοράκι, τα μάτια του, τα χείλη του, τα δόντια του και την έβλεπε όλο και πιο καθαρά — τόσο καθαρά, που η δεύτερη και σαφής και κεραυνοβόλα σκέψη ήταν:

«Αυτή η πουτάνα ήταν πανέμορφη».

Δύο σκέψεις δε γεμίζουν παρά μία στιγμή. Και δεν ήταν παρά μια στιγμή όλα αυτά που εκείνο το μικροσκοπικό σύμπαν προσώπων, αποκομμένο από το γενικότερο γαλαξία της ζωής και αναδιπλωμένο μπροστά στη συγκίνηση ενός ορατού σκανδάλου — και δεν ήταν παρά μια στιγμή όλα αυτά που εκείνο το μικροσκοπικό σύμπαν προσώπων παραχώρησε στη σιωπή. Γιατί μετά, αμέσως, φιλτράρισε τη φωνή της μέσα απ' το σάστισμα ολωνών, μέχρι να φτάσει στ' αυτιά του καθένα.

— Γεια σου, Μόρμυ. Εμένα με λένε Τζουν και δεν είμαι η μητέρα σου. Και δε θα γίνω ποτέ.

Με γλυκύτητα όμως. Αυτό μπορούν να το επιβεβαιώσουν όλοι. Το είπε με γλυκύτητα. Μπορούσε να το πει με άφατη κακία και αντίθετα το είπε με γλυκύτητα. Πρέπει να το φανταστείς ειπωμένο με γλυκύτητα. «Γεια σου, Μόρμυ. Εμένα με λένε Τζουν και δεν είμαι η μητέρα σου. Και δε θα γίνω ποτέ».

Εκείνο το βράδυ έπιασε μια βροχή που θύμιζε τιμωρία. Και συνεχίστηκε όλη νύχτα με θαυμαστή αγριάδα. «Σπουδαίο κατούρημα» όπως έλεγε ο Τίκτελ, που ήξερε από θεολογία επειδή ήταν μάγειςρας σε μια θεολογική σχολή, έτσι έλεγε ο ίδιος τουλάχιστον· φυλακή ήταν, έλεγαν οι άλλοι· ανόητοι, είναι το ίδιο πράγμα, έλεγε εκείνος. Στο δωμάτιό του, ο Μόρμυ, με τις κου-

βέρτες τραβηγμένες μέχρι πάνω απ' το κεφάλι του, περιμένε κεραυνούς που δεν έρχονταν ποτέ. Ήταν οχτώ χρονών και δεν καταλάβαινε καλά καλά τι του συνέβαινε. Ωστόσο, είχε τυπωμένες στα μάτια δύο εικόνες: το πρόσωπο της Τζουν, το ομορφότερο που είχε δει ποτέ, και το στρωμένο τραπέζι κάτω, στην τραπεζαρία. Τα τρία κηροπήγια, το φως, ο στενός λαιμός των μπουκαλιών που ήταν κομμένος σαν να 'ταν διαμάντι, οι πετσέτες με τα μυστηριώδη κεντημένα γράμματα, ο ατμός που ανέβαινε από τη λευκή σουπιέρα, η χρυσή μπορντούρα των πιάτων, τα γυαλιστερά φρούτα ακουμπισμένα πάνω σε μεγάλα φύλλα, μέσα σε μια ασημένια βαθιά πιατέλα. Όλ' αυτά τα πράγματα και το πρόσωπο της Τζουν. Είχαν μπει στα μάτια του αυτές οι δύο εικόνες, σαν τη στιγμιαία αντίληψη μιας απόλυτης, άνευ όρων ευτυχίας. Θα τις κουβαλούσε πάνω του για πάντα. Αυτός είναι ο τρόπος που σε ξεγελάει η ζωή. Σε παίρνει όταν η ψυχή σου είναι ακόμα αποκοιμισμένη και σπέρνει μέσα σου μια εικόνα, ή μια μυρωδιά, ή έναν ήχο, που μετά δεν μπορείς να τον βγάλεις. Κι αυτή ήταν η ευτυχία. Το ανακαλύπτεις μετά, όταν είναι πάρα πολύ αργά. Και είσαι κιόλας, για πάντα, εξόριστος: χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά από κείνη την εικόνα, εκείνο τον ήχο, εκείνη τη μυρωδιά. Παρασυρμένος απ' τα ρεύματα.

Δύο δωμάτια πιο πέρα, βρισκόταν η Τζουν, όρθια, με τη μύτη κολλημένη στα τζάμια, να κοιτάζει το «σπουδαίο κατούρημα». Κι εκεί έμεινε μέχρι που ένωσε τα μπράτσα του κυρίου Ράιλ στα πλευρά της, κι έπειτα τα χέρια του που τη γύριζαν γλυκά, τα μάτια του που την κοίταζαν παράξενα σοβαρά και τέλος τη φωνή του που ήταν σιγανή και μυστικοπαθής.

— Τζουν, αν υπάρχει κάτι που θέλεις να με ρωτήσεις, κάν' το τώρα.

Η Τζουν άρχισε να του λύνει το κόκκινο φουλάρι που του τύλιγε το λαιμό, έπειτα του ξεκούμπωσε το σακάκι και ένα ένα τα κουμπιά του σκούρου γιλέκου, αρχίζοντας απ' το πιο χαμηλό και έπειτα ανεβαίνοντας, αργά, μέχρι το ψηλότερο, που αν κι είχε μείνει μόνο να υπερασπίζεται τ' ανυπεράσπιστα, κατάφερε πάντως ν' αντέξει μια στιγμή, μια στιγμή μόνο, πριν παραδοθεί, αθόρυβα, ακριβώς την ώρα που ο κύριος Ράιλ έσκυβε προς το πρόσωπο της Τζουν για να πει — μα ήταν σχεδόν σαν να προσευχόταν:

— Άκουσέ με, Τζουν... Κοίταξέ με και ρώτα με ό,τι θέλεις...

Μα η Τζουν δεν είπε τίποτα. Απλώς, χωρίς να κουνήσει ούτε μια γωνία του προσώπου της, και εντελώς αθόρυβα, άρχισε να κλαίει με εκείνο τον τρόπο που είναι πανέμορφος, μυστικό λίγων· κλαίει μόνο με τα μάτια, σαν ποτήρια γεμισμένα μέχρι το χείλος από θλίψη, και απαθείς όσο εκείνη η επιπλέον σταγόνα τελικά τους νικά και γλιστράει προς τα κάτω, ακολουθούμενη έπειτα από χιλιάδες άλλες, κι αυτοί στέκονται ακίνητοι εκεί όσο στάζει πάνω τους η μικρούλα συντριβή τους. Έτσι έκλαιγε η Τζουν. Και δε σταμάτησε καθόλου, ούτε για μια στιγμή, όσο τα χέρια της έγδυναν τον κύριο Ράιλ, ούτε και μετά, όταν τον έβλεπε γυμνό από κάτω της και τον φιλούσε παντού, δε σταμάτησε καθόλου, συνέχιζε να λιώνει το θρόμβο της θλίψης της σ' εκείνα τα ακίνητα και σιωπηλά δάκρυα —δεν υπάρχουν πιο όμορφα δάκρυα—, ενώ έσφιγγε στα χέρια της το φύλο του κυρίου Ράιλ και αργά περνούσε τα χείλη της πάνω σ' εκείνο το λείο, απίστευτο δέρμα —δεν υπήρχαν πιο όμορφα χείλη— και έκλαιγε, με τον ακατανίκητο τρόπο της, όταν άνοιξε τα πόδια και μέσα σε μια στιγμή, κάπως οργισμένα, πήρε το φύλο του κυρίου Ράιλ μέσα

της, και μετά, με κάποιον τρόπο, όλο τον κύριο Ράιλ μέσα της, και καρφώνοντας τα χέρια στο κρεβάτι, κοιτάζοντας από ψηλά το πρόσωπο του άντρα που είχε πάει στην άλλη άκρη της γης για να γαμήσει μια πανέμορφη γυναίκα και νέγρα, να τη γαμήσει με τέτοια παθιασμένη ακρίβεια, που της άφησε ένα μωρό στα σπλάχνα, κοιτάζοντας εκείνο το πρόσωπο που την κοίταζε, άρχισε να στριφογυρίζει μέσα της τη νικημένη αντίσταση που ήταν το φύλο του κυρίου Ράιλ, να το στριφογυρίζει και να το υποτάσσει απεγνωσμένα, ώστε να μπει παντού μέσα της, και ρυθμικά να γλιστρήσει στην τρέλα, χωρίς ποτέ να σταματήσει να κλαίει —αν αυτό μπορεί να ονομαστεί απλό κλάμα—, κι όμως με λεπτή και ολοένα μεγαλύτερη βιαιότητα και μανία ίσως, όσο ο κύριος Ράιλ έχωνε τα χέρια στα πλευρά της, στη μάταιη και προσποιητή απόπειρα να σταματήσει αυτή τη γυναίκα που είχε πάρει πλέον τον πούτσο του και με τυφλές κινήσεις πια του έκλεβε απ' το νου καθετί που δεν είχε σχέση με τη στοιχειώδη απαίτηση να τελειώσει ξανά και ξανά. Και δε σταμάτησε να κλαίει —και να σωπαίνει—, να κλαίει και να σωπαίνει, ούτε όταν τον είδε, τον άντρα που ήταν από κάτω της, να κλείνει τα μάτια και να μη βλέπει πια τίποτα και τον ένιωσε, τον άντρα που είχε μέσα της, να έρχεται ανάμεσα στα μπούτια της, χώνοντάς της υστερικά τον πούτσο μέσα στα σπλάχνα, σ' εκείνο το είδος μυστικού και ανεξήγητου χτυπήματος που εκείνη είχε μάθει ν' αγαπάει όσο κανέναν άλλο πόνο.

Μόνο μετά —μετά—, όσο ο κύριος Ράιλ την κοίταζε στο μισοσκόταδο και χαϊδεύοντάς την ξεπερνούσε την έκπληξή του, η Τζουν είπε:

— Σε παρακαλώ, μην το πεις σε κανέναν.

— Δεν μπορώ, Τζουν. Ο Μόρμυ είναι γιος μου, θέλω

να μεγαλώσει εδώ, μαζί μας. Και όλοι πρέπει να το ξέρουν.

Η Τζουν στεκόταν εκεί, με το κεφάλι βυθισμένο στα μαξιλάρια και τα μάτια κλειστά.

— Σε παρακαλώ, μην πεις σε κανέναν ότι έκλαψα.

Γιατί υπήρχε κάτι, ανάμεσα στους δυο τους, κάτι που στην πραγματικότητα πρέπει να ήταν μυστικό ή κάτι τέτοιο. Έτσι ήταν δύσκολο να καταλάβεις αυτό που έλεγαν ο ένας στον άλλον και το πώς ζούσαν ή το πώς ήταν. Θα μπορούσες να φθείρεις το μυαλό σου, προσπαθώντας να δώσεις ένα νόημα σε κάποιες τους χειρονομίες. Και θα μπορούσες ν' αναρωτιέσαι γιατί, επί χρόνια. Το μόνο πράγμα που γινόταν προφανές συχνά ή, μάλλον, σχεδόν πάντα, πάντα ίσως, το μόνο πράγμα ήταν πως σ' αυτό που έκαναν και σ' αυτό που ήταν υπήρχε κάτι —τρόπος του λέγειν— όμορφο. Έτσι. Όλοι έλεγαν: «Καλό είναι αυτό που έκανε ο κύριος Ράιλ». Ή: «Καλό είναι αυτό που έκανε η Τζουν». Δεν καταλάβαιναν σχεδόν τίποτα, αλλά τουλάχιστον αυτό το καταλάβαιναν. Για παράδειγμα: ποτέ δεν έστειλε δυο λόγια, κάποια είδηση, ο κύριος Ράιλ από τα ταξίδια του. Ποτέ. Ωστόσο, λίγες μέρες πριν επιστρέφει, έστειλε στην Τζουν, πάντα, ένα μικρό δέμα. Εκείνη το άνοιγε και μέσα υπήρχε ένα κόσμημα.

Ούτε μια αράδα, ούτε υπογραφή· μόνο ένα κόσμημα.

Τώρα, μπορεί κανείς να βρει χίλιους λόγους για να εξηγήσει κάτι τέτοιο, ξεκινώντας προφανώς από τον πιο προφανή, ότι δηλαδή ο κύριος Ράιλ είχε κάνει κάτι που έπρεπε να του συγχωρήσουν και επομένως έκανε αυτό που κάνουν όλοι οι άντρες, έβαζε πά' να πει το χέρι στην τσέπη. Επειδή όμως ο κύριος Ράιλ δεν ήταν ένας άντρας σαν όλους τους άλλους, ούτε και η Τζουν μια γυναίκα σαν όλες τις άλλες, μια παρόμοια, λογική εξήγηση έ-

μπαινε στην άκρη προς όφελος θεωριών γεμάτων φαντασία, που ανακάτευαν μυστηριώδη λαθρεμπόρια διαμαντιών, συμβολικά μυστικιστικά νοήματα, αρχαίες παραδόσεις και ποιητικούς ερωτικούς θρύλους με πανέξυπνο τρόπο. Το όλο θέμα δεν το απλοποιούσε το γεγονός ότι η Τζουν δε φορούσε ποτέ, μα ποτέ, τα κοσμήματα που της έστελνε, και μάλιστα δεν έδειχνε να τη νοιάζουν και ιδιαίτερα: από την άλλη, αφιέρωνε άπειρη φροντίδα στη διατήρηση των κουτιών, ξεσκονίζοντάς τα τακτικά και ελέγχοντας ότι κανείς δεν τα μετακίνησε από τη θέση που τους είχε τάξει. Έτσι που, χρόνια μετά το θάνατό της, τα κουτιά βρέθηκαν τακτικά βάλμένα το ένα πάνω στο άλλο, στη θέση τους, τόσο παράλογα και τόσο άδεια, που βάλθηκαν επιμελώς να αναζητούν τα αντίστοιχα κοσμήματα μέρες ολόκληρες, βδομάδες, μέχρι που αποδείχτηκε ότι ποτέ, μα ποτέ, δε θα τα έβρισκαν. Με λίγα λόγια, απ' όπου και να 'πιανες αυτή την ιστορία με τα κοσμήματα, δε θα 'βρισκες ποτέ μια οριστική εξήγηση. Αυτό γινόταν και όταν ο κύριος Ράιλ επέστρεφε, ο κόσμος ρωτούσε: «Ηρθε το κόσμημα;» και κάποιος έλεγε: «Έτσι φαίνεται, φαίνεται πως ήρθε πριν από πέντε μέρες, σ' ένα πράσινο κουτί» και τότε χαμογελούσε ο κόσμος και σκεφτόταν: «Εί-ναι καλό αυτό που κάνει ο κύριος Ράιλ». Τι άλλο μπορούσε, άλλωστε, να πει εκτός απ' αυτή τη μηδαμινή ή σπουδαία κοινοτοπία; Πως ήταν καλό.

Έτσι ήταν ο κύριος και η κυρία Ράιλ.

Τόσο παράξενοι, που σ' έκαναν να σκέφτεσαι πως τους ένωνε ποιος ξέρει ποιο μυστικό.

Και ήταν πράγματι έτσι.

Ο κύριος και η κυρία Ράιλ.

Ζούσαν τη ζωή.

Έπειτα, μια μέρα, ήρθε η Ελίζαμπεθ.